herpy

FRØER

Yellow Mantella

Mantella crocea

Mantella crocea er en lille, dagaktiv frø på 18-24 mm fra skovene i det øst-centrale Madagaskar, gul, kakibrun, bronzefarvet eller grøn med en chokoladebrun ansigtsmaske. Arten har et meget lille udbredelsesområde og er sårbar i naturen. Den skal holdes køligt og yngler let i fangenskab, når årstiderne efterlignes.

Familie: Mantellidae

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**18-24 mm** snude-kloak-længde
Levetid	**4-8 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Regnskov og vådområde**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskab	**Ingen** Opdrættede dyr. Vildfangne dyr kan beholde giften længe
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**45 × 45 × 30 cm** L × B × H til 4 voksne dyr
Temperatur, dag	**20-24 °C**
Temperatur, nat	**16-18 °C**
Luftfugtighed	**70-100 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Valgfri** Ferguson-zone 1
Kost	**Små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**I gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Haletudser i vand**
Æglægning	**På jorden**
Kønsmoden	**12-18 mdr.**
Æg pr. lægning	**12-30**
Klækning	**3-12 dage**
Larvetid	**56-100 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Alger/planter og færdigfoder**
Yngelpleje	**Ingen**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Står på CITES liste II (hele slægten Mantella), så handel over landegrænser kræver CITES-papirer, og sælgeren skal kunne dokumentere, at dyrene er lovligt opdrættet eller indført. Arten er sårbar på IUCN's rødliste, så vælg opdræt frem for vildfangede dyr. EU-bilaget er ikke aflæst for frøer og er derfor udeladt.

Om arten

Mantella crocea er en lille, kompakt frø, der varierer i farve. De fleste dyr i fangenskab er gule, kakibrune eller bronzefarvede, mens dyr fra bl.a. Ambohitantely og Zahamena er grønne. Farven brydes af en sort til chokoladebrun maske, der går rundt om ansigtet og ned langs siderne, og ofte af brune pletter på ryg og lemmer. Ryggen kan have en svag X- eller rudeformet tegning, og bagbenene har røde pletter. Hunnerne bliver op til 24 mm fra snude til kloak, mens hannerne kan være kønsmodne ved omkring 18 mm. Arten blev beskrevet i 1990 af Pintak og Böhme.

M. crocea er genetisk meget tæt på *Mantella milotympanum*, og de to er måske én art. Den hører til familien Mantellidae, som kun findes på Madagaskar.

Som andre arter i slægten har *M. crocea* alkaloider i huden som forsvar mod rovdyr. Stofferne stammer fra føden i naturen, og i fangenskab mister slægtens frøer giften over tid. Vildfangne dyr kan derfor have en mild hudgift, mens opdrættede dyr regnes for ugiftige. Undgå kontakt, og vask altid hænder efter berøring.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Udbredelse og levested

Mantella crocea lever kun på Madagaskar, i nogle få skove ved sumpområder i den øst-centrale del af øen, bl.a. i Zahamena, og i et lille skovstykke ved Ambohitantely i højlandet nordvest for Antananarivo. Udbredelsen ligger tæt på *Mantella aurantiaca* og *Mantella milotympanum* og er meget lille.

Arten står som sårbar (VU) på IUCN's rødliste. Den er truet af tab af levested, og indsamling til dyrehandel kan også være en trussel.

> **Oprindelig udbredelse:** Madagaskar.

LEVESTED

Mantella crocea lever i fugtig tropisk skov, der grænser op til sumpe. Slægten er mest aktiv i regntiden fra december til februar, hvor hannerne kalder og forsvarer territorier, og hunnerne æder myrer, mider og andre små leddyr. Æggene lægges på land i fugtige fordybninger, og regnen skyller haletudserne ud i nærliggende vandhuller. I den kølige tørtid er frøerne mindre aktive og lever skjult i løvlaget.

Læs mere: Opdræt af haletudser

Pasning

TERRARIET

Mantella crocea er nem at passe, så længe den holdes køligt. Terriemål, luftfugtighed, kuld og levetid er lånt fra den nærtbeslægtede *Mantella aurantiaca*, som lever i samme del af Madagaskar og har samme krav til kulde og fugt.

Fire voksne dyr skal have et terrarie på mindst 45 × 45 × 30 cm, og flere dyr kræver mere bundareal. Arten bor på jorden, så bundarealet er vigtigere end højden. Hannerne er territoriale, så et stort terrarie med mange synsbarrierer er bedre end et lille.

Bunden bygges op med et drænlag af lecakugler, et stykke net og ovenpå fugtig sphagnum eller en jordblanding med kokosfibre. Spred løv over bunden, og giv mange skjul som korkbark, rødder og kokosnøddehuler. En enklere indretning med fugtigt køkkenrulle gør det lettere at holde øje med dyrene, men bunden skal så skiftes ofte. Et netlåg giver god ventilation.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund

TEMPERATUR

Om dagen skal der være 20-24 °C og om natten 16-18 °C. Arten er særligt følsom over for varme: vildfangne dyr må ikke komme over 25 °C i længere tid. Opdrættede dyr tåler mere og klarer sig med kortvarige perioder op mod 28 °C, men de har det bedst i samme kølige interval. Ekstra varme er sjældent nødvendig i en stue. Stil terrariet køligt og uden direkte sol, og mål temperaturen nede ved bunden.

Til avl indlægges en kølig tørperiode om vinteren med temperaturer under 22 °C (se Parring).

LUFTFUGTIGHED OG FORSTØVNING

Luftfugtigheden skal være 70-100 %. Forstøv terrariet dagligt, og lad overfladen tørre lidt op mellem forstøvningerne, så luften ikke bliver stillestående. Brug osmosevand, regnvand eller postevand behandlet mod klor, chloramin og tungmetaller. Under tørperioden forstøves kun hver femte til syvende dag.

VAND OG VANDKVALITET

Der skal altid være en lav vandskål i terrariet. Slægtens arter er dårlige svømmere, så vandet skal være så lavt, at frøerne nemt kommer op. En nøjagtig dybde er ikke dokumenteret. Brug samme vandtype som til forstøvning, skift vandet ofte, og skrub skålen med varmt vand uden sæbe. Padder optager stoffer gennem huden, så sæbe og håndcreme må ikke komme i nærheden.

LYS OG UVB

Lyset er først og fremmest til planterne. Et behov for UVB er ikke dokumenteret for arten, men et svagt UVB-rør i Ferguson-zone 1 med skygge i resten af terrariet er en mulighed. Giv 10-12 timers lys om dagen og omkring 10 timer i den kølige periode.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Mantella crocea er insektæder, der lever af myrer, mider og andre små leddyr. Den tager forholdsvis store byttedyr for en så lille frø, fx fårekyllinger, der er lige så lange, som hovedet er bredt. Ugegamle fårekyllinger og flyveløse bananfluer (*Drosophila melanogaster*) kan udgøre det meste af foderet, suppleret med springhaler, termitter, små kakerlaknymfer, små edderkopper, rismelbillelarver og små voksmøllarver. Brug flere slags foderdyr for at undgå mangler. Drys foderet med et vitamin- og mineraltilskud.

De voksne dyr fodres hver anden dag, og i den kølige periode er en lille portion en eller to gange om ugen nok. Fodr flere steder i terrariet, så svage dyr ikke bliver holdt væk fra maden.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Mantella crocea er dagaktiv og trives i grupper. Hannerne er dristige, sidder ofte frit fremme og kalder med korte klik for at forsvare deres territorium, mens hunnerne er mere sky og gemmer sig under bark eller i løvet. Hunnerne kalder ikke, så et kald betyder, at dyret er en han.

Undgå at håndtere frøerne: huden er tynd og tager skade af fedt, sæbe og varme fra hænderne. Skal en frø flyttes, så lok den ned i en ren plastbøtte, og vask hænder før og efter.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hunnerne er større og mere kraftigt byggede end hannerne. Hannerne er slankere og er de eneste, der kalder. Alderen ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for arten; 12-18 måneder er lånt fra *Mantella madagascariensis*. Den nemmeste vej til et par er at købe en gruppe unger og lade dem vokse op sammen.

PARRING

Mantella crocea yngler let i fangenskab, når de to årstider på Madagaskar efterlignes, og dyrene fodres kraftigt i den kunstige regntid. Fra december til marts holdes terrariet køligt og tørt med temperaturer sjældent over 22 °C, forstøvning hver femte til syvende dag og kun lidt foder. Når foråret nærmer sig, og temperaturen stiger, vender man tilbage til daglig forstøvning og rigeligt, varieret foder. Hannerne begynder så at kalde, og hunnerne svulmer op med æg.

En gruppe med flere hanner end hunner giver de bedste resultater i slægten; en start med seks til otte hanner og tre hunner er et godt udgangspunkt, men par og trioer kan også lykkes. Hold dyrene under opsyn i den kølige periode.

ÆG OG HALETUDSER

Æggene lægges på land i mørke sprækker eller fordybninger, fx under en korkbark over en tot fugtigt mos. Kuldstørrelsen er ikke dokumenteret for arten; 12-30 æg er lånt fra *M. aurantiaca*, og slægten lægger fra nogle få dusin til over 100 æg. Der er ingen yngelpleje. Befrugtede æg ser efter nogle dage ud, som om de flækker på midten, mens ubefrugtede bliver misfarvede og deforme.

Æggene graves forsigtigt op og lægges i en lukket beholder med et par millimeter vand i bunden. Når haletudserne bryder ud i løbet af den næste uge, hæves vandstanden gradvist. De opdrættes i et akvarium med 18-20 °C vand og fodres dagligt med fiskefoderflager, algetabletter, rejepiller, dafnier og pulver af spirulina og chlorella. Rester suges væk næste dag.

METAMORFOSE

Haletudserne bryder ud efter 3-12 dage; tallet er lånt fra *Mantella madagascariensis*. Ved 20 °C vandtemperatur forvandles de første haletudser efter omkring to måneder, og resten følger i løbet af de næste fire til seks uger. Når forbenene kommer, flyttes de til en beholder med lidt vand og javamos, så de ikke drukner. Når halen næsten er væk, flyttes de små frøer til en enkel opsætning med køkkenrulle eller sphagnum.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede unger er under 12 mm og har stor appetit. Første foder er springhaler, flyveløse bananfluer og 1-2 dage gamle fårekyllinger. Ungerne er matte i farven og får voksendragten i løbet af det følgende år. De holdes adskilt fra de voksne, så de ikke konkurrerer om maden.

Sundhed og typiske fejl

Mantella crocea er følsom over for forkerte forhold, og problemerne kommer hurtigt. Typiske fejl er:

- Varme over 25 °C i længere tid, som svækker dyrene hurtigt. Hold terrariet køligt.
- Udtørring ved for lidt forstøvning eller tør luft uden adgang til vand.
- Mangelsygdomme ved ensformigt foder eller for lidt tilskud.
- Parasitter, især hos vildfangne dyr. Hold nye dyr i karantæne.
- Afmagring under den kølige periode. Flyt et dyr, der taber sig kraftigt, til et terrarie for sig.

Søg en dyrlæge med forstand på padder, hvis et dyr er sløvt og afmagret, får sår på huden, eller flere dyr bliver syge på samme tid.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.